

Els dimecres a les sis del matí ja hi ha moviment a les instal·lacions on es fecunda, es gesta i es pareix l'arxipopular *Polònia*. A les vuit en punt es comença la gravació del primer gag de la setmana, i per tant els actors ja han d'estar caracteritzats, el primer decorat ha d'estar a punt i els aspectes tècnics han d'estar sota control. Jo he arribat uns minuts abans que comencés l'acció a plató i l'Anna Pujol, cap de premsa de Minoria Absoluta –la productora que fa el *Polònia*–, m'ha fet un *tour*. A baix hi ha el plató, les sales de realització i de postproducció, algunes habitacions amb objectes d'*atrezzo* i la zona d'esmorzar. Unes escales donen a les sales de maquillatge i vestuari i unes altres als despatxos de direcció, producció i guió. L'Anna m'ha anat presentant a gent, principalment als caps dels diferents departaments del programa. He agraït l'acompanyament inicial i també la llibertat que m'ha donat al llarg del dia per anar rondant a gust pertot arreu i per molestar amb preguntes a qui volgués.

Al *Polònia*, s'hi treballa amb una pressa tranquil·la. Amb intensitat però sense estrès. S'hi respira gentilesa i tendresa i alhora molta professionalitat. No és gens fàcil fer un programa com aquest, el temps els va en contra tota la setmana. Dilluns a les 10 del matí els guionistes, que són literalment quatre, es reuneixen amb el Jaume Buixó –subdirector del programa i cap de guionistes– per compartir les idees que han rumiat durant el cap de setmana sobre els possibles gags. Cal anar ràpid, a les 12 ja han d'estar definides aquestes idees perquè és l'hora de la reunió entre tots els caps de departament. Els guions encara no són escrits, és clar, però amb les idees esbossades els diferents departaments ja poden començar a organitzar la feina de la setmana.

El Toni Soler, creador i director del programa, m'explica que al principi la logística els duia de corcoll. "Sabíem fer gags i fer riure però no controlàvem la maquinària necessària per fer un programa de televisió com aquest. No en sabíem! Sort de la Gemma Cebrià, si no fos per ella tot això cauria a trossos!". Ella és l'ajudant de direcció, la mà dreta de Soler i Buixó. És el nexa entre els diferents departaments. La taula del seu escriptori la té folrada de *post-it* per recordar les coses

Un dia a 'Polònia'

Darrere el 'Polònia' hi ha la feina d'un equip que treballa contra rellotge per fer-nos riure el dijous a la nit. En el desè aniversari del programa, visitem les instal·lacions per conèixer el 'making-of' d'un xou que ha marcat un abans i un després en la sàtira política del país.

Reportatge d'Àstrid Bierge
Fotografies de Jordi Play

Queco Novell passa per maquillatge per convertir-se en Carles Puigdemont. Toni Soler va començar amb ell l'aventura de Minoria Absoluta.

que té pendents de dir a cada persona. És de tarannà tranquil, però m'assegura que els nervis li van per dins.

El programa es grava el dimecres i el dijous de 8 a 3. Els actors reben els guions el vespre abans. A mesura que els gags van sortint de plató, van passant a postproducció per fer-ne el muntatge visual i sonor. Si passa alguna cosa molt grossa en l'actualitat política, els guionistes –i de rebot tot l'equip– han de tornar a posar-se en marxa per bastir un nou gag. “La pressa fa que el Polònia sigui com és”, m’han dit diversos membres de l’equip. És veritat. L’espontaneïtat dels

gags i el seu aire teatral acosten les escenes a l’espectador i potencien l’humor.

La transformació

L’Helena Fenoy és la cap del departament de maquillatge i perruqueria, aquesta caixa màgica on els actors es transformen en personatges. Les maquilladores, m’ho diuen elles, treballen amb molta llibertat. Normalment cadascuna té uns personatges assignats, però per temes de compatibilitat sovint se’ls han d’intercanviar. Potser demanen algun consell a la companya que té el personatge més per la mà, però en gran part

tiren d’intuïció. Sempre tenen penjada al mirall la fotografia de la persona en la qual han de transformar l’actor i van decidint sobre la marxa. Pel que he vist, els caps dels diferents departaments confien molt en el seu equip i hi transfereixen responsabilitats.

Els actors aprofiten la sessió de maquillatge per anar repassant el guió. En aquesta sala és on al llarg del dia he conversat amb alguns d’ells. Per no entorpir la feina de les caracteritzadores, havien de parlar-me com si fossin ventrílocs, amb el gest inexpressiu i sense moure els llavis. Hi ha quòrum: “El maquillatge és un pal”. S’hi passen una hora, una hora i quart, una hora i mitja... De vegades més. L’Ivan Labanda m’ha explicat que abans calien dues hores i mitja per convertir-lo en Oriol Junqueras perquè li posaven un rostre fictici. “Semblava que algú m’estigués esprement la cara amb les mans!”. Fa temps que es van empecar una versió més simplificada, que a ell li resulta més còmoda i que és més ràpida de fer. O menys lenta... Malgrat que sigui una llauna, els actors coincideixen a dir que la caracterització física els ajuda molt a identificar-se amb el personatge i a interpretar-lo. “Et creïxes!”

Avui l’Ivan ha arribat a les 6 del matí per poder fer de Gabriel Rufián al primer gag. Compartirà escena amb Cesc Casanovas, que interpretarà Joan Tardà, uns dels personatges més carismàtics del *Polònia*. Algú ho havia de dir! Jo he parlat amb ell unes hores més tard, quan l’estaven transformant en l’Albert Ballesta. Desprèn comicitat a dojo, i mentre el maquillaven amb samarreta imperi, amb tota la pelussera a l’aire, no he pogut evitar pensar en la imitació que feia de Pilar Rahola. “Joseeeeep!”

—Per què no amagàveu el pèl?
Pobra dona!

—Amagar la pitrera cutrejava molt. A més, tothom sabia que jo sóc un home, formava part de la conya!

—Abans, a plató, quan feies de Tardà, he vist que improvisaves força.

→ —Ui, no, abans improvisàvem molt més. Ara el guió és sagrat.

—**Home, però a cada presa tu hi introduïes petites variacions —algunes de les quals han fet que tots els presents ens pixéssim de riure.**

—Alguna coseta, si hi ha marge, però mai res que alteri les paraules escrites al guió.

A l'altra punta de la sala David Marcé estava mutant per esdevenir Artur Mas. És molt simpàtic i irradia energia. Diu que es va cagar una mica a les calces quan va saber que substituiria Bruno Oro, però es veu que ell el va ajudar a preparar el personatge.

—**Però la teva intenció era imitar el Mas del Bruno Oro o l'autèntic?**

—El Mas del Bruno ja el tenim tots tan interioritzat, jo el primer, que és impossible que no es filtri en la meua imitació. Per tant, vaig preferir estudiar l'Artur Mas de debò per sumar-hi coses noves.

Alguns dels personatges, diu, no són gens fàcils d'enganxar perquè són molt més neutres.

—Amb el Toni Cruanyes vaig haver de picar pedra... Quan prepares un personatge busques gestos, cantarelles, posicions corporals... Com més destacats tingui, més senzill és d'imitar. Per exemple, el Toni Comín té problemes de dicció, i a mi això em va de perles!

Ballesta i Mas no estaran sols al gag. Hi surt també Carles Puigdemont —“però Girona més!”—, interpretat per l'inimitable, l'inequívoc, l'incomparable... Queco Novell!

—**Queco, en l'imaginari col·lectiu dels espectadors, tu ets el Messi del Polònia —la maquilladora, que li fa pastetes a la cara, diu que sí, que sí.**

—Què? Per què? No! No m'hi sento gens. Creu-me, no és falsa humilitat. Els meus companys són boníssims.

—**Com va amb el Puigdemont, que et va caure d'un dia per l'altre?**

—És que encara no el coneixem gaire, ni nosaltres ni Catalunya en general...

—**T'hi has trobat personalment?**

—Sí, fa poc, per l'especial que estem muntant pels deu anys del Polònia. Jo anava caracteritzat d'ell i va ser una mica estrany per a tots dos. El mirava i pensava: “És que m'assemblo molt a tu!”

Encara que sembli mentida, el Queco Novell és tímid. O això em va semblar a mi. Més tard ens hem creuat pels passa-

dissos. Ell anava amb uns mocadors de paper posats de pitet per no tacar la roba de maquillatge. Ens hem saludat i, quan ja ens havíem creuat, de sobte s'ha girat i m'ha cridat.

—Escolta, perdona!

—Digues.

—Allò del Messi... De veritat que no eh...

—D'acord, d'acord!

Silenci plató... Acció!

El plató és una nau molt gran en forma de rectangle. Es veu sempre al programa, en els gags en què els personatges surten al *backstage* per menjar del càtering i fer safareig. Una quarta part, a la dreta, serveix de magatzem, d'espai de mals endreços. Allà hi ha de tot. Desenes dels panells que es fan servir com a parets als decorats, muntanyes de mobles, roba, elements de decoració i fins i tot una taula que és com una mena de taller de ferreteria per muntar-hi coses.

La resta de l'espai serveix per ubicar-hi els diferents decorats que es dissenyen per als gags. L'única cosa fixa és el despatx presidencial que acull cada setmana el monòleg del president, amb la taula rodona i el *tàpies* de fons. El que resta d'espai és molt dinàmic i s'organitza i decora d'una manera o d'una altra en funció de les escenes que toqui fer. És estrany veure en persona els escenaris coneguts del *Polònia*. Amb només tres parets i sense sostre però aïllats de la realitat pel decorat i els personatges.

Al plató, hi mana el Marc Martín, el realitzador del programa. Perquè s'entengui, si fa no fa seria el director de la pel·lícula. Ell decideix els plans, la posició i el moviment dels actors en l'espai, el ritme visual del gag i quan una presa és bona o cal repetir-la. Fa molts quilòmetres durant el rodatge. Va amunt i avall, de la cadira de director —col·locada davant d'una maquilladora amb tres petites pantalles on es veu l'acció— fins a l'escenari. Contínuament parla amb els actors i amb els càmeres. És molt perfeccionista. Li ho dic.

—Sí... Però és que si vas a postproducció i veus que ha quedat malament, et sents fatal.

Ell també descriu als actors el to i la intenció que han de donar a les frases, però en aquesta zona del camp qui més la toca és el Xavier Ricart, el director d'actors. Quan s'aixeca de la cadira per anar a parlar amb un actor que no

acaba d'agafar la idea, com que és actor, no la hi descriu sinó que directament interpreta el personatge reflectint l'estat d'ànim que busca. Actua dient en primera persona tot allò que ha portat el personatge a dir el que surt al guió. Abans aquesta feina la feia el Toni Soler, però ja fa temps que ha deixat l'acció sobre el terreny i passa poc per plató.

Abans de començar a gravar un gag, es comenta durant uns minuts com anirà. Llavors se'n fa un primer assaig per tenir un primer contacte amb l'escena. Quan tot està preparat els actors es treuen el pitet i el regidor, Carles Velat, marca l'inici de la gravació: “Silenci si us plau, silenci plató! Acció!”

—Talla, talla!

Això triga molt poc a passar i passa molt sovint. Tret que l'escena sigui molt complicada, el Marc no té temps per preparar un guió tècnic. El Xavier tampoc no pot fer una lectura prèvia dels guions amb els actors, per tant tots dos han d'anar veient com queda sobre la marxa i anar polint-ho a poc a poc. Per això fan tallar tan sovint. De vegades es miren i ho criden alhora.

El Marc dóna tot tipus d'indicacions: Entra per l'esquerra, posa't a la dreta, camina cap aquí, gira't a càmera quan diguis tal, parla més ràpid, això digues-ho abans...

A la esquerra, Iban Labanda i Cesc Casanovas protagonitzen un gag en què interpreten Gabriel Rufián i Joan Tardà. A sota, Marc Martín (jersei blau) i Xavier Ricart, asseguts, contemplen els monitors juntament amb altres membres de l'equip.

—“La de cagades que es poden fer per segon!” —diu el Sergi Cervera en un gag en què, fent d'Albert Rivera, li han corregit un grapat de coses després d'haver dit una sola frase. El Marc ha rigut. “Això, guardeu-ho”, ha indicat pel micro a l'equip de realització.

Durant un tall, el noi d'àudio, que aguanta ben amunt una perxa llarguíssima amb un micro enganxat al final, pot descansar els braços. Els càmeres tenen una mena de caixes que semblen maletes antigues on poden seure o deixar la càmera. Jo anava aprofitant els instants d'aturada per fer alguna pregunta.

—**Marc, què vols dir quan crides “tornem a dalt”?**

—Que tornem a començar des del principi.

Hi ha tot un argot de plató. Quan el Marc i el Xavi diuen als actors “us ha quedat brut” significa que en algun punt no han pronunciat bé o que s'han enganxat amb alguna paraula. I quan una frase “és cua” vol dir que és la primera d'una nova presa, que es comença a partir d'allà. Dit d'una altra manera, tot el que anava abans ja s'ha donat per bo i no cal repetir-ho. Potser la “cua” és enmig d'una conversa, però no passa res. A postproducció es fa el talla i enganxa perquè tot sembli que s'ha dit d'una tirada.

Moments abans de reprendre l'acció, els actors practiquen els personatges per no marxar i per repassar el diàleg. En Tardà estossega el seu riure, Forcadell tensa la cara i parla amb estridència, en Rufián fa ulls xinesos i fa morrets, el Ribera juga amb les celles i en Mas fa ganyotes amb la boca i es posa bé l'americana.

Alguna escena s'encalla més del compte. De vegades perquè no s'acaba de trobar el to.

—Falta el brillo, falta la comedieta! —diu el Xavier—. Va, oblideu-vos una mica de nosaltres i aneu a fer-ho!

De vegades s'encalla perquè a algun actor se li gira en contra una part del diàleg. La Mireia Portas, tan gran reproduint la parla en xotís d'Esperanza Aguirre, avui feia de Forcadell, un altre dels seus personatges més coneguts. En un diàleg en què explicava a Arnaldo Otegui els passos a seguir per fer un procés a la basca, se li ha creuat una frase i no hi havia manera. “Cal posar d'acord el màxim de polítics possible”. Primer ha dit “possibles”, després ha tret el plural però ha pronunciat la paraula amb essa sonora, a la tercera ho ha dit bé però ha fet el “posar” amb essa sorda i a la quarta, pobra, ja no sabia què deia. Als actors no els agrada equivocar-se, tot i que tampoc no en fan cap drama. Hi ha

bon rotllo i moments de distensió, però mai no hi ha un ambient de hi-hi-ha-ha. Han d'anar per feina.

A mesura que avançava el dia, l'Ibon Cayon, ajudant de producció, s'ha anat posant cada cop més nerviós. Anaven fatal de temps. Es fregava els ulls, patint, cada cop que deien de repetir una escena. Quan han tocat les tres, l'hora en què suposadament s'havia acabar, ha fet demanar unes pizzes amb resignació. Es veu que ho han de fer sovint.

L'últim gag del dia és per l'especial que estan preparant amb motiu dels deu anys del programa. Serà un fals documental sobre la història del *Polònia* que comptarà amb un munt de *cameos* dels famosos que s'han interpretat durant aquests deu anys. El Toni Soler, que, encara que també sembli mentida, és tímid, reflexiona sobre aquests deu anys. “Hem après molt, hem crescut molt. També se'ns ha retallat molt el pressupost, però en fi, això ha passat a tot arreu”. Ell no sols es dedica al *Polònia*. Minoria Absoluta produeix molts més continguts. La idea és que la productora cada cop depengui menys del seu programa estrella, que continua sent-ne el principal motor. Per a Soler, però, sempre serà la nineta dels seus ulls. “Vull que duri molts anys més!”. Sí, sí! Per molts anys, *Polònia*. *The show must go on!* ●